

BNA-bestuurslid Jeanne Dekkers:

“Er moet meer geknokt worden voor echt goede schoolgebouwen”

De regelgeving is te ver doorgeschoten, verantwoordelijkheden zijn versnipperd en on-grijpbaar geraakt en alleen de kredieten bepalen nog de kwaliteit, niet langer de visies en de inhoudelijke opvattingen. Jeanne Dekkers, architect en bestuurslid van de BNA, ziet graag dat er meer geknokt wordt in de onderwijswereld. “Meer strijden voor kwaliteit, voor eigenheid, voor de kinderen.”

Tekst Theo van Oeffelt

Tegen het einde van het gesprek komt een jeugdherinnering naar boven. Aan de lagere school, bij de nonnen. Een herinnering aan de zomer, om ongezien de les te kunnen verlaten en via het fietsenhok de buurt in te gaan, ijsjes te kopen en deze even ongezien weer naar binnen te smokkelen. Het plezier straalt weer van haar af. “Dat dat kon, door het gebouw, door de buurt, dat maakt een dergelijk dierbare herinnering mogelijk”. In de uren daarvóór houdt Jeanne Dekkers (1953) één lang hartstochtelijk pleidooi. Meer aandacht voor vrijheden van een kind, maar ook meer

aandacht voor structuur. Meer eigenheid voor een school en meer verantwoordelijkheden bij hen om wie het gaat: docenten, schoolbesturen. Meer aandacht voor zowel de “harde kant van scholenbouw – de vorm, de materialisatie” als “de zachte – de kleurstellingen, het schoolplein, de kans om als kind eens met vuile schoenen uit de zandbak te stappen.” En: “minder regels, veel minder regels, daarin zijn we met zijn allen doorgeschoten, net als in het procesmanagement met alles wat daar omheen is komen te hangen en waaraan nu onevenredig veel geld wordt uitgegeven.”

Van stad tot stoel

Om dat, en meer, te bereiken begint Jeanne Dekkers bij haar collega-architecten, als bestuurslid van de BNA en als zodanig betrokken bij BNA Onderzoek. “De architect, die van stad tot stoel kan en zou moeten ontwerpen, kan de opdrachtgever zoveel meer bieden dan wat nu doorgaans het geval is. Wanneer hij in het allereerste stadium, in het vroegste begin, als alleen nog maar sprake is van een vaag idee voor een nieuw schoolgebouw, kan meedenken, kan hij met zijn vragen de behoefte veel beter specificeren. Kan hij locatieonderzoek doen, kan hij de mogelijkheden van verbouw of herbestemming toetsen. Kan hij de droom tot en met de landing begeleiden, en ook nog daarna.”

Even maakt Jeanne Dekkers dan een uitstapje, naar het fenomeen herbestemming. “Er zijn veel gebouwen leeg komen te staan, en er komen er zeker nog veel bij. Gebouwen met een geschiedenis, met een verhaal, met een historische gelaagdheid. Dat tijdsaspect is niet te ontwerpen, geschiedenis is niet vorm te geven. Maar wordt zo ongelooflijk gewaardeerd, veel meer dan nieuwbouw. Dus maak daarvan gebruik. Gooi die bouwwerken niet plat, maar kies, ook uit het oogpunt van duurzaamheid, wanneer maar enigszins mogelijk voor herbestemming.” Het is een van de items die zij binnen BNA Onderzoek op de agenda wil plaatsen. “Met onderzoek, met voorbeelden, met publicaties de opdrachtgevers inspireren en verleiden om meer om zich

Jeanne Dekkers (foto Nout Steenkamp)

heen te kijken, samen met een architect, samen met een gemeentebestuur, naar de mogelijkheden die de bestaande gebouwde omgeving hen biedt.”

Stenige plekken

Dat brengt haar op de buitenruimten, “die door de regelgeving zijn verworden tot stenige plekken, waar geen boom meer staat om in te klimmen, geen zandbak meer aanwezig is en geen slootje meer is te vinden om eens een keer een nat pak te halen.” Dus ook dit onderwerp wordt door haar aan BNA Onderzoek voorgelegd. “Laten we maar eens aantonen hoe het ook anders kan, hoe we het gemis aan natuurlijkheid, aan intimiteit en geborgenheid kunnen terugbrengen in de schoolgebouwen.” Het is deze, door Jeanne Dekkers “de zachte kant van het ontwerpen” genoemd, die veel aandacht behoeft. “Het gebruik van kleuren, van licht en van natuurlijke materialen bijvoorbeeld. Niet die eeuwige systeemplafonds, maar echte materialen gebruiken, hout, beton, steen, dat verouderd minder snel en geeft een werkelijk zicht op het gebouw, op hoe het is gemaakt. En de opdrachtgever inzicht geven in bijvoorbeeld de werking van kleuren. Waarom je een school niet in schreeuwende kleuren moet schilderen, maar juist met ingetogen tinten moet werken, zodat de kinderen de rust wordt geboden om alle indrukken en lesstof in zich op te kunnen nemen. Het gebruik van kleuren, wat in de architectuuropleidingen nauwelijks aan de orde komt, ook dat is iets waarin BNA Onderzoek veel kan betekenen. Voor de architecten, en dus voor de opdrachtgevers.”

Verantwoordelijkheden nemen

“De opdrachtgever”, besluit Jeanne Dekkers, “die sturend wil zijn, die een goed werkend schoolgebouw wil neerzetten, moet zich verdiepen in zijn verantwoordelijkheden, en die nemen. Moet durven te kiezen voor eigenheid.” Ze geeft als laatste voorbeeld de opkomst van de multifunctionele accommodaties, zoals de brede scholen. “Soms heel wenselijk, maar vaak – en steeds meer – vooral uit budgettaire overwegingen tot stand gekomen. Met als argumenten dat het een ontmoetingsplek voor de buurt kan zijn, dat het de veiligheid van de kinderen vergroot (de hele dag binnen) en dat samenwerken goedkoper is. Ik geloof daar niets van. Want maar al te vaak zie je dat niemand zich meer verantwoordelijk voelt voor het gebouw. En wat is er mis met het

Valuascollege, Venlo (foto: Scagliola Et Brakkee)

vroegere dorpsplein, de brink, waar omheen alle voorzieningen gegroepeerd lagen? Waarom kan een kind niet van een klaslokaal naar buiten lopen om naar de sportzaal te gaan? Waarom moeten kinderen wor-

den opgesloten, zogenaamd in een mooi vormgegeven warenhuis, maar veelal een anonieme overdekte winkelstraat?” “En waar je”, zegt ze lachend, “nergens kunt ontsnappen om ijsjes te halen?” ◀

BNA Onderzoek

BNA Onderzoek, waarin onder andere is opgegaan de Stichting Architecten Research Onderwijsgebouwen (Staro), bundelt de studie- en onderzoeksactiviteiten van de Bond van Nederlandse Architecten. De kennis en expertise van de BNA-leden betreffende onderwijshuisvesting en de activiteiten rondom dit thema komen hierin terug. BNA Onderzoek is een platform voor verdieping en collegiale kennisuitwisseling van alle BNA-leden, waar verschillende expertises worden samengebracht en kruisbestuiving mogelijk wordt gemaakt. Het programma is zeer divers, zowel thematisch als in vorm. Meer informatie: www.bna-onderzoek.nl.